

Stichting Burgercomité Haren

Aan de minister van Binnenlandse Zaken,
mevrouw mr. H. Bruins Slot
per mail verzonden

Onderwerp: Bestuurlijke integriteit
provincie Groningen/herindeling Haren

Haren, 2 oktober 2022

Geachte mevrouw Bruins Slot,

In deze brief richt de Stichting Burgercomité Haren zich tot u met een zorgvuldig onderbouwd verzoek om, vanuit uw verantwoordelijkheid voor de bescherming en vernieuwing van de democratische rechtsstaat en het bevorderen van bestuurlijke integriteit, de acties te nemen die nodig zijn om in Haren, Glimmen, Onnen en Noorderlaren het door het herindelingsproces geschonden vertrouwen in de overheid op provinciaal en landelijk niveau te herstellen.

Herstel van vertrouwen van burgers in democratische instituties

In uw Hoofdlijnenbrief van 24 januari 2022 aan de Tweede Kamer benadrukt u het belang van het herstel van het vertrouwen van de burgers in de democratische instituties. Dit vraagt volgens u om een overheid die betrouwbaar, dienstbaar en rechtvaardig is. Uw intentie om op zowel decentraal als landelijk niveau te werken aan het bevorderen van integriteit in het openbaar bestuur, verdient alle steun.

Echter, in de voormalige gemeente Haren is er meer nodig om het vertrouwen in de democratische instituties en de rechtsstaat te herstellen. Inwoners van Haren, Glimmen, Onnen en Noorderlaren zijn namelijk door vals spel tegen hun uitdrukkelijke wil hun goed functionerende gemeente met de bijbehorende menselijke maat kwijtgeraakt. Om te beginnen zullen de hierbij betrokken democratische instituties het moeten opbrengen niet-integer gedrag waardoor burgers onrecht is aangedaan, te erkennen. En zich voor hun handelen jegens die burgers en hun gemeenteraad open en eerlijk te verantwoorden. Voorts mogen degenen die het niet-integere gedrag jegens deze burgers hebben toegelaten of hieraan leiding hebben gegeven, hiermee niet weggelaten. Hoe vanzelfsprekend deze stappen ook behoren te zijn in een democratische rechtsstaat, bij de provincie Groningen, uw ministerie en de coalitiefracties in de Tweede Kamer bespeuren wij nog geen begin van bereidheid hiertoe.

Tekortschietende integriteit (bestuurlijk en ambtelijk) en openheid van de provincie Groningen

In haar voorwoord bij de in juni 2009 door uw ministerie uitgebrachte *Nederlandse code voor goed openbaar bestuur* met zeven beginselen van goed openbaar bestuur (zie de bijlage bij deze brief), vroeg minister Ter Horst speciale aandacht voor integriteit. *'We kunnen nog zoveel vastleggen in formele wetten en regels en informele codes; uiteindelijk is de individuele en collectieve integriteit van bestuurders essentieel. Net als de individuele en collectieve integriteit van hen die de bestuurders controleren. Helaas zijn er ook in het openbaar bestuur af en toe voorbeelden van gebrek aan integriteit en de negatieve gevolgen daarvan.'*

De *Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen* (maart 2016) sluit hierbij aan: *'Integriteit heeft alles te maken met de kwaliteit van het openbaar bestuur. Ook kan integriteit het vertrouwen van de burgers in hun overheid maken of breken. De overheid moet dus prioriteit geven aan integriteit (...).'*

Een verdere concretisering van 'politiek-bestuurlijke integriteit' biedt het Bureau Integriteit (BING): *'Integriteit gaat vaak verder dan alleen de vraag naar wat er mag. De regel vormt vaak de ondergrens of is soms in het geheel niet relevant. Personen en organisaties zijn dan aangewezen op het morele kompas, waarbij waarden, beginselen en de eigen rolintegriteit in het geding kunnen zijn.'* (<https://www.bureauintegriteit.nl/training-en-opleiding/bestuurlijk-juridische-kaders>)

Aan de hand van deze opvattingen over integriteit van bestuurders, ambtenaren en degenen die bestuurders controleren, hebben wij in de bijlage bij deze brief een reeks gevallen beschreven waarin bestuurders van de provincie Groningen individueel of collectief het niet zo nauw hebben genomen met de vereiste bestuurlijke integriteit. Dit kan niet los worden gezien van het al jaren gehanteerde 'Groningse bestuursmodel' vol achterkamertjespolitiek. Dit wringt met onze democratische rechtsstaat.

Deze reeks wekt, om te beginnen, de indruk dat het handelen van de provincie Groningen met het oog op de door haar gewenste samenvoeging van de gemeente Haren met de gemeente Groningen een duidelijk voorbeeld is van het door minister Ter Horst genoemde gebrek aan integriteit in het openbaar bestuur. Waarvan de negatieve gevolgen nadrukkelijk zijn ervaren door de inwoners van Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren.

Voorts laat de reeks zien dat de huidige commissaris van de Koning hierin een belangrijk aandeel heeft gehad. Zowel individueel als in zijn functies van voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten en van Provinciale Staten. Bij ons heeft dit al een tijd geleden de vraag opgeroepen of zijn moreel kompas wel goed is afgesteld. Veelzeggend in dit verband was voor ons de reactie van deze commissaris, toen wij hem in januari 2017 confronteerden met de uitkomst van een door het Burgercomité Haren verrichte toetsing op juistheid en volledigheid van het ontwerp-herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer: *'een feit is ook maar een mening.'*

Als veelzeggend over het moreel besef van de commissaris beschouwen wij ook dat in de door hem onderschreven beantwoording van de Statenvragen over de herindeling van Haren o.a. staat dat de raad van Haren op 15 juni 2016 het verbeterplan *ongewijzigd* heeft vastgesteld. Een aperte leugen, waarmee de Staten bewust onjuist werden geïnformeerd (zie de bijlage: nrs. 8 en 9 in de reeks gevallen van niet-integer handelen) en dat weet de commissaris ook. De enige verklaring die wij hiervoor kunnen bedenken is dat ook hij vond dat voor de Staten verborgen moest blijven dat het *definitieve* verbeterplan, dat afweek van het *ontwerp*-verbeterplan, door het college van Gedeputeerde Staten was afgewezen op basis van een achterhaald toetsingsrapport over het *ontwerp*-verbeterplan. Een uiterst verwerpelijke handelwijze om te voorkomen dat de waarheid over de ontorechte afwijzing van het verbeterplan alsnog aan het licht zou komen.

Deze reeks wekt ook het sterke vermoeden dat de commissaris het niet zo nauw neemt met zijn wettelijke opdracht de bestuurlijke integriteit van de provincie Groningen te bevorderen (artikel 175, tweede lid, Provinciewet). Tijdens en na de door de provincie geïnitieerde herindelingsprocedure voor Haren hebben de burgers en de raad van deze gemeente van dat bevorderen niets gemerkt. Integendeel.

Een mogelijke verklaring hiervoor schuilt, voor zover het de huidige commissaris betreft, in een door hem onderschreven antwoord van het college van Gedeputeerde Staten op een schriftelijke Statenvraag. Deze luidde: *'Waarom heeft de voorzitter van het toenmalige College van Gedeputeerde Staten in de zomer van 2016 en in januari 2017 gedeputeerde Brouns niet openlijk gecorrigeerd naar aanleiding van de door hem gegeven interviews aan de internetkrant Groot-Groningen, respectievelijk Binnenlands Bestuur, waarin hij zich op een ongepaste manier had uitgelaten over de financiën en bestuurskracht van de gemeente Haren, met de kennelijke bedoeling deze gemeente zwart te maken? Is dit verenigbaar met de wettelijke taak van de Commissaris van de Koning toe te zien op een goede samenwerking met gemeenten en op integer handelen?'*

Het college antwoordde hierop op 24 november 2021 als volgt: *'De bedoelde interviews door de toenmalige portefeuillehouder Bestuurlijke Organisatie hadden betrekking op het politieke domein waarop de in deze vraag genoemde wettelijke taken van de commissaris van de Koning niet van toepassing zijn.'*

Deze uitleg van artikel 175, tweede lid, Provinciewet getuigt volgens ons niet van een juiste opvatting over de bedoeling van de wetgever. Zij geeft ook te denken over de mate waarin de beginselen van goed openbaar bestuur zijn verinnerlijkt in het Provinciehuis in Groningen en de commissaris toeziet op een behoorlijke naleving ervan op bestuurlijk en ambtelijk niveau en door hen die geacht worden de bestuurders te controleren, dus de leden van de Staten. In de heersende bestuurscultuur wordt die controlerende taak onvoldoende verricht, terwijl ook de openheid (d.i. actieve en passieve informatieverstrekking) van het bestuur richting de Staten en de Groningers niet optimaal is. De bereidheid van het bestuur om open en eerlijk verantwoording af te leggen tegenover de Staten en om gemaakte fouten te erkennen is uiterst gering. Een en ander is o.a. gebleken uit een onderzoek door de Noordelijke Rekenkamer en de Rekenkamer Groningen naar de beantwoording van schriftelijke vragen over de Aanpak Ring Zuid. Hieruit kwam o.a. naar voren dat nog geen 30% van de Statenvragen door het college van Gedeputeerde Staten juist en volledig was beantwoord. Bij de beantwoording van in oktober 2021 gestelde schriftelijke vragen over de herindeling van Haren was volgens onderzoek van het Burgercomité Haren het aandeel juist en volledig beantwoorde vragen nog lager. Bovendien wordt onvoldoende lering getrokken uit wat vanuit democratisch en rechtsstatelijk oogpunt is misgegaan.

Met andere woorden: het ontbreekt in het Provinciehuis aan een goed functionerend stelsel van *checks and balances*. Dit terwijl het belang hiervan is benadrukt in de *Handreiking integriteit van politieke ambtsdragers bij gemeenten, provincies en waterschappen* (maart 2016) *'Integriteit vraagt ook om een heldere verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, waarbij checks en balances*

centraal staan. Daarmee wordt het overheidshandelen transparant en controleerbaar. (...) . Het is van groot belang dat de bestuursorganen voor de juiste checks en balances zorgen als zij hun bevoegdheden uitoefenen of laten uitvoeren door hun organisaties. `

In de reeks gevallen kunnen enkele vormen van niet-integer handelen worden onderscheiden:

- (1) Misbruik van bevoegdheid. Het door de commissaris benoemen van een waarnemend burgemeester met de bedoeling om een door de provincie gewenste, maar door de burgers niet gewenste herindeling van hun gemeente te bevorderen en de raad en de burgers een 'aanvoerder van het verzet' te onthouden.
- (2) Zich als provinciebestuur niet houden aan eigen besluiten. Het ging hierbij om:
 - a. een besluit van het college van Gedeputeerde Staten, vastgelegd in een brief van het college aan Provinciale Staten van 1 september 2015, luidende: '*Ons uitgangspunt is dat gemeentelijke herindeling niet wordt opgelegd. Dit betekent dat ons college niet eigenstandig gebruik zal maken van zijn bevoegdheid om herindelingsvoorstellen te doen, als daarvoor geen draagvlak bij de betrokken gemeenten bestaat.*' Hiermee formaliseerde het college een desbetreffende afspraak in het Collegeakkoord 2015-2019 van CDA, ChristenUnie, D66, GroenLinks en SP;
 - b. een besluit van het college van Gedeputeerde Staten van 30 maart 2016 ex artikel 8, eerste lid, Wet algemene regels herindeling (arhi), waarbij de gemeente Haren niet alleen werd gedwongen tot het voeren van open overleg met de gemeenten Groningen en Ten Boer over samenvoeging. Tegelijkertijd werd de gemeente Haren de mogelijkheid geboden een verbeterplan op te stellen, teneinde een weloverwogen keuze te kunnen maken waarmee de inwoners van Haren het beste worden gediend: zelfstandig de geconstateerde knelpunten aanpakken of samen met de gemeenten Groningen en Ten Boer? Toen de raad van Haren op 15 juni 2016 een weloverwogen keuze had gemaakt voor behoud van zelfstandigheid van de gemeente door uitvoering van zijn verbeterplan, schoof ditzelfde college op 28 juni 2016 deze keuze achteloos terzijde.
De provincie heeft hiermee de schijn op zich geladen dat zij met het arhi-besluit van 30 maart 2016 in werkelijkheid slechts één doel had: bereiken dat Haren samengaat met Groningen en Ten Boer. Dit verdraagt zich niet met de bedoeling van de wetgever. Zie advies van de Afdeling advisering van de Raad van State over het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Heerlen en Landgraaf d.d. 7 december 2017.
- (3) Niet nauwgezet volgen van het Beleidskader gemeentelijke herindeling (2013) en de aanvulling hierop in 2015. In het bijzonder op de volgende punten:
 - a. de hierin vastgelegde *discretionaire ruimte* voor provincies die een herindelingsprocedure willen initiëren;
 - b. de bij wijze van verduidelijking van het Beleidskader door minister Plasterk tijdens een algemeen overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken op 3 juli 2013 geformuleerde kwaliteitsnormen voor een provincie die een herindelingsprocedure initieert, dit in antwoord op een vraag van het Kamerlid Van der Staaij: '*Wat is de tegenkracht tegen provinciebesturen die al te activistisch omgaan met artikel 8 Wet arhi?*'
Minister Plasterk: '*De uiteindelijke tegenkracht is de Tweede Kamer. De Kamer beoordeelt uiteindelijk of men er zo verstandig mee is omgegaan dat ze het resultaat ook kan dragen. De Kamer is er altijd zelf bij. Ik hoop eerlijk gezegd wel dat de provincies, zolang ze zich redelijk opstellen, zich gedekt weten door het Rijk. Immers, als iets uiteindelijk in de Kamer strandt, zoals we eerder hebben gezien, dan zet dat iedereen weer jaren op achterstand. Dat levert ook de stemming op die mevrouw Van Toorenburg kennelijk bij werkbezoeken tegenkomt, namelijk dat mensen zeggen: gooi het maar in mijn pet. Daar worden we allemaal niet beter van. De provincies moeten het behoedzaam doen en dan hoop ik dat ze zich uiteindelijk gedekt weten door wat we hier op rijksniveau met de voorstellen doen.* (Kamerstuk 28 750, nr. 55, blz. 14/15)
 - c. de toetsingscriteria *draagvlak, interne samenhang/dorps- en kernenbeleid, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid*;
 - d. de voorwaarden voor toepassing van de lichte samenvoegingsvariant.
- (4) Niet in acht nemen van een aantal algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
- (5) Mondeling en schriftelijk niet de waarheid verkondigen. Toelichting: bestuurlijke integriteit als voorwaarde voor vertrouwen in de overheid brengt mee dat burgers van bestuurders, individueel en collectief, mogen verwachten dat deze zich moreel verplicht voelen om mondeling en schriftelijk steeds de waarheid te verkondigen. '*Onverschilligheid tegenover het onderscheid tussen waarheid en leugen is niet vrijblijvend. Het relativeren van nepnieuws en misleiding als een onvermijdelijk*

bijverschijnsel van deze tijd is een vorm van capitulatie voor machtsmisbruik. Het is een moreel probleem en uiteindelijk een existentiële bedreiging voor onze democratische samenleving.'
Ontleend aan bespreking van *Door Leugens Verleid* van politicoloog Peter Klerks.
(www.socialevraagstukken.nl/overheid-die-waarheid-geweld-aandoet-schaadt-de-democratie/)

- (6) Als opdrachtgever manipuleren van externe rapporten.
- (7) Bedrieglijk handelen. Het ging hierbij om het door de raad van Haren vastgestelde verbeterplan, waar de provincie zelf om had gevraagd, zonder dit op toereikendheid te (doen) beoordelen, afwijzen met gebruikmaking van de conclusies van een in opdracht van de provincie gemaakt extern (gemanipuleerd) toetsingsrapport over het ontwerp van het verbeterplan, terwijl de provincie wist dat in het door de raad vastgestelde, dus definitieve verbeterplan op een belangrijk punt hiervan was afgeweken. En vervolgens in het herindelingsadvies verzwijgen dat het toetsingsrapport betrekking had op het achterhaalde ontwerp-verbeterplan.
- (8) Zich als bestuurder of volksvertegenwoordiger doof houden voor inbreng of onderbouwde bezwaren van burgers of hun lokale volksvertegenwoordigers en, in strijd met de bedoeling van de arhi-wetgever, ingediende zienswijzen als bedoeld in artikel 8, tweede lid, Wet arhi op ondeugdelijke gronden wegschrijven, omdat de hierin geuite bezwaren niet uitkomen, zoals veelvuldig is gebeurd in de Reactienota Zienswijzen, behorend bij het herindelingsadvies. Hiertoe kan ook worden gerekend het zonder deugdelijke motivering negeren van het in opdracht van het Burgercomité Haren door prof. dr. M.A. Allers verricht onderzoek naar de toereikendheid van het door de raad vastgestelde verbeterplan, gelet op de diverse door de provincie gebruikte rapporten over de financiële positie van Haren.
- (9) Negeren van *Spelregels voor interbestuurlijke verhoudingen. Eerste periodieke beschouwing over interbestuurlijke verhoudingen*, Raad van State, november 2006 (bijlage bij Kamerstukken II 2006/07, 30 800 VII, nr. 22)

Kortom: machtspolitiek met als beoogde uitkomst een annexatie ten gunste van de gemeente Groningen, waarmee vier dorpsgemeenschappen met tezamen ca. 20.000 inwoners in hun belangen worden getroffen. Dat deze wijze van herindelen waarvoor in onze democratische rechtsstaat geen ruimte is, de schijn van legitimiteit kon krijgen, laat zien dat het grondwettelijk stelsel van *checks and balances* op het Binnenhof, waaronder begrepen de advisering door de Raad van State, niet naar behoren heeft gefunctioneerd.

De cruciale rol van de desinformatie van de provincie Groningen

Dat het de provincie is gelukt de gemeente Haren te doen opgaan in de gemeente Groningen, heeft zij in hoge mate te danken aan de door haar ingezette *desinformatie*, in de betekenis die het Rijk hieraan heeft gegeven: *onware, inaccurate of misleidende informatie die met opzet wordt gemaakt en verspreid*. (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/desinformatie-nepnieuws>)

Hiermee beoogde de provincie in de regio en bij het kabinet, de Afdeling advisering van de Raad van State en de Tweede Kamer en de Eerste Kamer als medewetgever het onjuiste beeld te vestigen dat:

- in tegenstelling tot de gemeente Groningen, de gemeente Haren bestuurlijk en financieel te zwak was om zelfstandig te kunnen blijven, en
- de provincie bevoegd was tot de door haar geïnitieerde herindelingsprocedure en deze zorgvuldig, behoorlijk en rechtmatig had gevoerd.

Dat de inzet van desinformatie succesvol was, wordt vooral verklaard doordat minister Plasterk in januari 2017 geen actie heeft genomen naar aanleiding van de ontvangen waarschuwing van het Burgercomité Haren en de voorzitters van de coalitiefracties in de gemeenteraad van Haren dat het door het college van Gedeputeerde Staten voorbereide en door Provinciale Staten op 1 februari 2017 vast te stellen herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer en de bijbehorende Reactienota Zienswijzen op veel punten niet klopten. De minister heeft evenmin het ontvangen herindelingsadvies beoordeeld. De ontvangen informatie van het Burgercomité werd door hem volledig genegeerd.

Voor zover het de voorgestelde herindeling van de gemeente Haren betreft, werd de selectie van de in het herindelingsadvies op te nemen informatie onmiskenbaar bepaald door de gewenste uitkomst. De provincie had kennelijk reden om te vermoeden dat juiste en volledige vermelding van alle relevante feiten niet bevorderlijk zou zijn voor een positief oordeel van de minister van BZK en de ministerraad en een positief advies van de Raad van State en instemming van de medewetgever met de voorgestelde opheffing van de gemeente Haren.

Door de waarschuwing te negeren en het ontvangen herindelingsadvies niet te beoordelen handelde de minister conform de bedoeling van de arhi-wetgever, zoals verwoord in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet arhi 'Bij de totstandkoming van de Wet arhi werd (...) weliswaar enerzijds erkend dat bij herindelingen die bij wet geschieden de verantwoordelijkheid van de wetgever volledig bleef. Anderzijds was ook de inschatting dat ingeval de provincie de voorgeschreven procedure met zorgvuldigheid had gevolgd, regering en Staten-Generaal zich niet te zeer in de details van de herindeling zouden hoeven te verdiepen. Daartoe werden voorschriften gesteld voor een zorgvuldige procedure. Bij een zorgvuldige voorbereiding door de provincie zou deze op grond van praktische overwegingen niet op regerings- of Kamerniveau worden overgedaan en zou geen onnodig dubbel werk worden verricht.' (Kamerstuk 25 234, nr. 3; 1996-1997)

De effectiviteit van de *desinformatie* werd voorts bevorderd door de omstandigheid dat een voormalige BZK-ambtenaar die veel kennis van en ervaring had met gemeentelijke herindeling en een goede ingang had bij het ministerie, in juli 2015 in vaste dienst was gekomen van de provincie Groningen. Hij had een belangrijk aandeel in de voorbereiding van zowel het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies als de memorie van toelichting bij het herindelingswetsvoorstel.

Ook was deze ambtenaar betrokken bij de voorbereiding van schriftelijke en mondelinge antwoorden van de minister van BZK tijdens en na de behandeling van het wetsvoorstel. Dit bood hem de gelegenheid op rijksniveau de door de provincie in gang gezette beeldvorming te versterken; over zowel de zorgvuldigheid, behoorlijkheid en rechtmatigheid van de herindelingsprocedure als relevante omstandigheden van de gemeenten Haren en Groningen. Ook kon hij bijdragen aan de consistentie van de herindelingsdocumenten en antwoorden op schriftelijke en mondelinge vragen. Zo kon de provincie tijdens de wetgevingsfase als een slager het eigen vlees keuren. Het heeft er alle schijn van dat deze ambtenaar in 2016 ook de gelegenheid van het ministerie van BZK kreeg bij te dragen aan de schriftelijke reactie van toenmalige waarnemend minister van BZK, de heer Blok, op een verzoek van de burgemeester van Haren tot schorsing en vernietiging door de Kroon van twee arhi-besluiten van het college van Gedeputeerde Staten van Groningen. In strijd met een *grondbeginsel* van de rechtsstaat: een instantie belast met het vellen van een oordeel over een klacht, mag niet onder één hoedje spelen met de beklagde.

Als gevolg van de in het herindelingsadvies opgenomen onjuiste informatie en verzwegen informatie werd ook in de memorie van toelichting bij het voorstel van wet een vertekend en onvolledig beeld gegeven van het handelen van de provincie jegens de gemeente Haren en haar burgers en van de feitelijke situatie van de gemeenten Haren en Groningen. Dit geldt voor zowel de versie van de memorie van toelichting die de regering, tezamen met een voorstel van wet tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer, op 13 juli 2017 aan de Afdeling advisering van de Raad van State heeft voorgelegd, als de versie van de memorie van toelichting die de Koning, tezamen met het (enigszins) gewijzigde voorstel van wet op 12 oktober 2017 aan de Tweede Kamer heeft aangeboden.

Zo werden de Afdeling advisering van de Raad van State en de medewetgever door de regering niet juist en niet volledig geïnformeerd, voor zover het de gemeente Haren betreft. Hetzelfde gebeurde bij de beantwoording door de regering van tijdens of na de schriftelijke en mondelinge behandeling van het herindelingswetsvoorstel gestelde vragen vanuit de Tweede Kamer en de Eerste Kamer. Met andere woorden: de minister van BZK, de ministerraad, de Afdeling advisering van de Raad van State en de beide Kamers der Staten-Generaal zijn aantoonbaar *misleid*, met de kennelijke bedoeling de gemeente Haren aan de gemeente Groningen toe te spelen. Een misleiding die, zoals gezegd, haar oorsprong had in het provinciale herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer, maar waaraan het ministerie van BZK vervolgens is meegegaan. Volgens het Burgercomité Haren doet deze misleiding door middel van desinformatie denken aan een modus operandi die past bij *organisatiecriminaliteit*. Door deze misleiding en de ook anderszins onrechtmatige voorbereiding van de herindelingswet is de gemeente Groningen *wederrechtelijk bevoordeeld*.

De burgers van de gemeente Haren is rechtsbescherming onthouden

Dat het gebrek aan integriteit bij het provinciebestuur zo ernstige gevolgen heeft gehad voor de inwoners van Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren, is niet los te zien van de omstandigheid dat niet is voorzien in *onafhankelijke rechtsbescherming* van een gemeente en haar burgers die onderwerp zijn van een herindelingsprocedure, tegen onrechtmatig handelen van een provincie of de Staat. Uitsluitend de medewetgever is ingevolge artikel 123 Grondwet in de positie om voor die rechtsbescherming te zorgen door de wijze waarop een herindelingsvoorstel is voorbereid te toetsen op zorgvuldigheid en rechtmatigheid en de betrokken belangen zorgvuldig af te wegen.

Dit is een dwingend voorschrift waarvan niet kan worden afgeweken, zonder te handelen in strijd met de bedoeling van de grondwetgever en met een grondbeginsel van de rechtsstaat: elke burger heeft recht op rechtsbescherming indien hij wordt geraakt door een overheidsbeslissing. In het geval van de omstreden herindeling van de gemeente Haren zijn de coalitiefracties van VVD, D66, CDA en ChristenUnie in de Tweede Kamer hiervan toch afgeweken als uitvloeisel van een tijdens de formatie van het kabinet-Rutte III in het geheim gemaakte afspraak waarmee deze partijen – samen de meerderheid van de Kamer vormend – zich op voorhand verbonden tot instemming met het wetsvoorstel tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer. Kort vóór de mondelinge behandeling door de Tweede Kamer op 17 april 2018 werd coalitiedwang toegepast om nakoming van de afspraak door alle betrokken coalitiefracties te verzekeren. Hiermee handelden de betrokken Kamerleden niet integer, want in strijd met de door hen gezworen, verklaarde of beloofde trouw aan de Grondwet en met een grondbeginsel van de rechtsstaat. Met alle gevolgen van dien voor de rechtmatigheid van de herindelingswet. Het gedrag van deze Kamerfracties is door de inwoners van Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren hoog opgenomen en heeft het vertrouwen in het parlement ernstig aangetast.

Bijna de helft van deze kiezers had bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017 op één van deze partijen gestemd. In de gemeente Groningen was de steun beperkter.

Tijdens een commissiedebat met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer op 7 april 2022 hebt u in deze door de grondwetgever geboden waarborg reden gezien een voorstel van het lid Bisschop om rechtsbescherming bij gemeentelijke herindeling onder te brengen bij een onafhankelijke instantie, af te wijzen (Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 35 925 VII, nr. 149, blz. 25). Gelet op de gang van zaken bij de herindeling van Haren verdient uw standpunt volgens ons heroverweging.

Het vertrouwen van inwoners van de voormalige gemeente Haren in de rijksoverheid is nog verder afgenomen door het antwoord van minister Ollongren op een vraag van het lid Krol over de herindeling van de gemeente Haren tijdens een algemeen overleg met de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken op 27 juni 2019: *'Als je een spel speelt, moet je dat doen aan de hand van de spelregels die op dat moment gelden. Dat is daar gebeurd. Dat is misschien niet leuk en zeker achteraf niet, maar het is wel eerlijk.'* (Kamerstuk 35 000 VII, nr. 107, blz. 30).

Verzoek

Wij doen een dringend beroep op u om, vanuit uw verantwoordelijkheid voor de bescherming en vernieuwing van de democratische rechtsstaat en het bevorderen van integer bestuur, de stappen te zetten die nodig zijn om in Haren, Glimmen, Onnen en Noordlaren het door het herindelingsproces geschonden vertrouwen in de overheid op provinciaal en landelijk niveau te herstellen. Na wat hun door de overheid is aangedaan, hebben deze burgers hier recht op. Een kwestie van gerechtigheid en behoorlijk bestuur.

Een afschrift van deze brief wordt ter kennis gebracht van de voorzitters van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, alsmede de leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer en de leden van de commissie voor BiZa/AZ van de Eerste Kamer.

In afwachting van uw reactie, verblijven wij,

Hoogachtend,
Het bestuur van de Stichting Burgercomité Haren,

w.g.

w.g.

mr. G.A. Biezeveld, voorzitter

drs. Th. J.D. Straatman, secretaris

06 22473694 – burgercomiteharen@ziggo.nl

Bijlage: 1